

2023/2024

ÅRSPLAN FOR VASSHAUG BARNEHAGE

Innhold

---

1. FORORD	3
2. MÅL FOR ALLE I BARNEHAGEN	4
3. PEDAGOGISK PLATTFORM	5
Læringsmiljø	6
4. SOSIAL KOMPETANSE	6
5. BARNES MEDVIRKNING	7
6. LIVSMESTRING OG HELSE	8
7. DANNING GJENNOM OMSORG, LEK OG LÆRING	9
8. FLERKULTURELT MANGFOLD	11
Samisk kultur	11
9. MÅL OG INNHOLD FOR HVERDAGSSITUASJONENE	12
Når barnet kommer om morgenen	12
Lek	12
Stell	13
Måltid	13
Garderobesituasjon	14
Utelek og turer	14
Søvn og hvile	15
Samlingsstund	15
Kreative aktiviteter	15
Henting	16
10. FAGOMRÅDENE I RAMMEPLAN MED PROGRESJONSPLAN	16
Kropp, bevegelse, mat og helse	18
Kunst, kultur og kreativitet	19
Natur, miljø og teknologi	20
Etikk, religion og filosofi	21
Nærmiljø og samfunn	22
Antall, rom og form	23
11. PLANLEGGING, VURDERING OG DOKUMENTASJON	24
12. SAMARBEID BARNEHAGE - SKOLE	25

1. FORORD

Dette er en overordnet årsplan for kalenderåret 2023/2024, og er et arbeidsdokument for Vasshaug barnehage med felles mål for alle i barnehagen. Årsplanen skal synliggjøre det pedagogiske arbeidet i barnehagen, og gi felles pedagogisk plattform og mål for aktiviteter og fagområder.

Barnehagen er en lærende organisasjon, og det pedagogiske arbeidet skal være begrunnet i barnehageloven og rammeplanen.

"Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet, verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn og som er forankret i menneskerettighetene" (Rammeplan for barnehage, 2017).

Sammen med hjemmet skal barnehagene medvirke til å gi barna et miljø som sikrer dem omsorg og støtte, stimulering, læring, utfoldelse og etisk veiledning.

Barnehagen skal bidra til en god barndom og gi alle barn en god start, uavhengig av bakgrunn og behov. Derfor er Vasshaug barnehage en lavterskel barnehage. Det betyr at foreldre ikke trenger å kjøpe inn til aktiviteter og markeringer i barnehagen. F.eks. vogner og sengklær, markeringer som Lucia, nissefest og bursdagsfeiringer, og turdager som avslutninger og skutertur.

Det er når man er minst man lærer mest og grunnlaget legges! Grunnlag for vennskap blant barn legges i leken. Lek og vennskap gir barn sosiale erfaringer og livsglede som ingen andre relasjoner kan gi.

2. MÅL FOR ALLE I BARNEHAGEN

Foreldre og barnehagen skal samarbeide i holdningsarbeid og ta felles ansvar for å støtte og styrke barnet.

Vasshaug barnehage skal gi alle barn mulighet til å:

Få en venn, holde på en venn og være en venn.

Dette høres lite ut, men det er stort!

De voksne skal hjelpe barna med å bygge relasjoner til hverandre.

Barns trivsel
- voksnes ansvar
(se meg, hør meg, forstå meg)

Det er med små føtter man tar størst steg, og lengst kommer man sammen med andre. Men selv om man er på vei, har barndommen sin verdi akkurat her og nå. Ved siden av hjemmet er barnehagen vår tids viktigste barndoms arena for barn i alderen 1-6 år.

3. PEDAGOGISK PLATTFORM

En pedagogisk plattform kan sees på som et verdidokument. Den sier noe om grunnleggende verdier og syn på læring.

Grunnleggende verdier:

- Anerkjennelse preger holdninger og væremåte hos personalet.
- Kommunikasjonen i barnehagen er preget av oppriktighet, ærlighet og tillit.
- Barndommen er en livs fase med egenverdi.
- Barn sees som fullverdige og viktige mennesker i kraft av hva de er her og nå og hva de kan bli i framtida

Syn på læring:

- Barnet lærer gjennom å være en aktiv medskaper.
- Utvikling og læring skjer gjennom samspill og samvær med andre barn og voksne.
- Barnehagens arbeid og innhold bygger på enkeltbarnets ståsted, erfaringer og kunnskaper.
- Leken er en grunnleggende livs -og læringsform. Den er frivillig, lystbetont og indre motivert.

Barna skal få oppleve å bli møtt der det er. Dette innebærer:

- Alle barn har primærkontakt når barnet begynner i barnehagen.
- Barnehagen skal møte barnet ut fra deres egne kulturelle og individuelle forutsetninger.
- Barn og foreldre møtes på en slik måte at overgangen mellom hjem og barnehage oppleves trygt.

- Barnehagens personale møter og ser hvert barn gjennom hele dagen.
- Omsorg preger alle situasjoner i hverdagen.
- Barnehagen har metoder som sikrer informasjon om dagens innhold og om enkeltbarnet. Hvert enkelt barn får positive tilbakemelding.
- Foreldre inviteres til velkomstsamtaler og andre samtaler gjennom året.

Læringsmiljø

I barnehagen skal barna oppleve et stimulerende miljø som støtter opp om deres lyst til å leke, utforske, lære og mestre.

- Barnehagen er innbydende og oversiktlig.
- Gir mulighet for ulike aktiviteter og sanseopplevelser.
- Har materiale og lek som stimulerer nysgjerrigheten.
- Benytter nærmiljø og naturen aktivt.
- Barnehagens fysiske utforming og dagsrytme gir rom for variert lek over tid.

4. SOSIAL KOMPETANSE

Sosial kompetanse handler om å kunne kommunisere og samhandle godt med andre i ulike situasjoner. Forskning viser at barns evne til å etablere vennskap i stor grad henger sammen med den sosiale kompetansen de har.

Målet for sosial kompetanse er at barna skal utvikle stadig større sosiale ferdigheter. Fra å kun se seg selv og sine egne behov, til etter hvert å ta andres perspektiv og løse konflikter på en konstruktiv måte.

Barnehagens personale skal arbeide for å støtte og fremme barns sosiale ferdigheter. De er viktige rollemodeller, og skal gjennom egen væremåte bidra til barns læring av sosial kompetanse. Et aktivt og tydelig personale er nødvendig for å skape et anerkjennende og inkluderende miljø. Barn lærer sosiale ferdigheter i alle situasjoner i løpet av dagen. Barna skal lære å vise omsorg, oppleve vennskap og lære selvhverdelse på en positiv måte. Å gi barn mulighet til å ta imot og gi omsorg er grunnlaget for å utvikle sosial kompetanse og er et viktig bidrag i et livslangt læringsperspektiv. Det blir helt sentralt hvordan personale støtter barna når de skal bygge relasjoner til hverandre, når de inngår i samspill og når de skal knytte vennskapsbånd. Noen barn vil trenge hjelp av personalet for å inngå i relasjoner med andre barn, og de ansatte må være til stede slik at en oppdager disse barna. En må være oppmerksomme på tegn, og være til stede i barnas lek. De største barna i barnehagen er ikke store, de er enda barn. Barns trivsel er de voksnes ansvar. Barnas frie lek er ikke fritid for de voksne, men det er da de ansatte skal være mest til stede.

5.BARNES MEDVIRKNING

Barns medvirkning er nedfelt gjennom FNs barnekonvensjon og i lov om barnehager (§3). Begrepet kan forstås som å gjøre noe sammen. En måte å oppfatte barns rett til medvirkning, er å si at hvert barn har rett til å erfare at deres stemme blir tatt på alvor og har virkning i fellesskapet. Medvirkning er deltakelse som har innflytelse på barnehagens innhold.

Medvirkning vil si deltakelse og innflytelse. Vi tar utgangspunkt i barnas egne uttrykksmåter, og barnas følelsesmessige uttrykk blir tatt på alvor. Vi har stor respekt for barnas intensjoner og opplevelsesverden. Barna støttes til å undre seg og stille spørsmål. De oppmuntres til å sette ord på tanker og meninger. Barna skal møte anerkjennelse og personalet skal ha en lyttende og respektfull holdning til barn.

Mindre barn har ikke like godt utviklet verbalspråk, så her ser og tolker vi hva barna gjør og hva er de opptatt av, for så å spille videre på det. Mye av barns medvirkning skjer gjennom små øyeblikk i hverdagen. Det handler mye om å ta barn på alvor og ta vare på det spontane som oppstår. Vi må samtidig være forsiktige med å gi barna for mye ansvar. Ansvar må være tilpasset alder og modning.

Barn har rett til å gi uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet. Barnas behov og interesser er med på å styre det arbeidet vi gjør og preger innholdet i hverdagen deres. Det er barnehagens personale sin oppgave å finne en balansegang mellom det planlagte og det som vi ser rører seg i barnegruppa. Målet er at barna skal få en opplevelse av å påvirke egen hverdag. Barnets synspunkter skal tillegges vekt i samsvar med dets alder og modenhet.

Tiltak for å sikre medvirkning i barnehagen:

- Barnesamtaler.
- Samtaler og intervjuer for å sikre medvirkning i virksomheten og i enkeltbarnets utvikling og trivsel.
- Lytte når barnet forteller.
- Være lydhør ovenfor barnets ønsker, ideer og behov.
- Gi barna noen alternativ å velge mellom for å gjøre valg lettere.
- Personalet bruker tid slik at barna har mulighet til å vurdere og tenke gjennom alternativer, og lære konsekvenser av egne valg.
- Ta del i hverdagen med valg av sanger, leker, rom de vil leke på og hva de vil leke.
- Ha et system som sikrer at alle barn er delaktig i barnehagen.
- Ta barna med på planlegging av aktiviteter og evaluering.
- Det er viktig at personalet følger barnets fokus og interesser, både når det gjelder planlagte og uplanlagte aktiviteter.

6. LIVSMESTRING OG HELSE

Barnehagen skal ha en helsefremmende og forebyggende funksjon for å bidra til å utjevne sosiale forskjeller.

Barnehagen skal forebygge tilfeller hvor barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø ved å arbeide kontinuerlig for å fremme helsen, trivselen, leken og læringen til barna, ifølge § 41 i barnehageloven. Om et barn opplever krenkelse eller mobbing må barnehagen håndtere,

stoppe og følge opp dette, ifølge til §42 og 43 i barnehageloven. Barnehagen skal være et trygt og utfoldende sted der barna kan prøve ut ulike sider ved samspill, fellesskap og vennskap.

Barnehagens personale skal bidra til at ALLE barn får en venn, klare å holde på en venn og kunne være en venn.

Barna skal ha mulighet til ro, hvile og avslapping i løpet av barnehagedagen. Barnehagen skal være et sted for fysisk aktivitet og sunne helsevaner.

7. DANNING GJENNOM OMSORG, LEK OG LÆRING

Danning

Danning er en prosess der personalet leder og veileder både barn og hverandre. Gjennom denne prosessen videreføres, endres og forhandles det om verdier, normer, tanker og uttrykks- og handlingsmåter. Vi i barnehagen skal veilede barna mellom sosiale krav og væremåte. Vi skal gi barna hjelp til å forstå hvilke rammer som er akseptert i samvær med andre.

«Gjennom samspill, dialog, lek og utforskning skal barnehagen bidra til at barna utvikler kritisk tenkning, etisk vurderingsevne, evne til å yte motstand og handlingskompetanse, slik at de kan bidra til endringer» (Rammeplan, 2017).

Omsorg

«Omsorg er en forutsetning for barnas trygghet og trivsel, og for utvikling av empati og nestekjærlighet. Barnehagen skal gi barna mulighet til å utvikle tillit til seg selv og andre. I barnehagen skal alle barna oppleve å bli sett, forstått, respektert og få den hjelp og støtte de har behov for. Barnehagen skal aktivt legge til rette for omsorgsfulle relasjoner mellom barna og personalet og mellom barna, som grunnlag for trivsel, glede og mestring» (Rammeplan, 2017).

For oss betyr dette at barna skal møtes på en omsorgsfull måte. Dette krever nærværende og engasjerte voksne. Vi skal være lydhøre og se hvert enkelt barns og dets behov. Personalet jobber kontinuerlig med bevisstgjøring av egen rolle.

Det jobbes med grensesetting og hvordan vi skal være mot hverandre. Barna lærer om sine egne og andres følelser, og vi ønsker at barna skal utvikle empati og omsorg for hverandre. Barna skal få hjelp til å oppfatte hvilke rammer som er akseptable i samspill med andre.

Lek

«Leken skal ha en sentral plass i barnehagen, og lekens egenverdi skal anerkjennes. Barnehagen skal gi gode vilkår for lek, vennskap og barnas egen kultur. Leken skal være en

arena for barnas utvikling og læring, og for sosial og språklig samhandling. Barnehagen skal inspirere til og gi rom for ulike typer lek både ute og inne. Barnehagen skal bidra til at alle barn kan oppleve glede, humor, spenning og engasjement gjennom lek - alene og sammen med andre» (Rammeplan 2017).

For oss betyr dette at barnehagen tilrettelegger for frilek og organisert lek gjennom hele dagen. Personalet skal være støttende i leken. Dette gjøres for å hjelpe og oppmuntre de som ikke kommer inn i leken, og for å hjelpe de som faller utenfor. Barna skal også få felles opplevelser som kan bearbeides og videreutvikles i leken.

Læring

«I barnehagen skal barna oppleve et stimulerende miljø som støtter opp om deres lyst til å leke, utforske, lære og mestre. Barnehagen skal introdusere nye situasjoner, temaer, fenomener, materialer og redskaper som bidrar til meningsfull samhandling. Barnas nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær skal anerkjennes, stimuleres og legges til grunn for deres læringsprosesser. Barna skal få undersøke, oppdage og forstå sammenhenger, utvide perspektiver og få ny innsikt. Barna skal få bruke hele kroppen og alle sanser i sine læringsprosesser. Barnehagen skal bidra til læringsfellesskap der barna skal få bidra i egen og andres læring» (Rammeplan 2017).

For oss betyr dette at personalet skal opptre anerkjennende i forhold til barns læring og skal undre oss sammen med barna og prøve å svare på de spørsmål de lurer på. Vi bruker vår kunnskap og kreativitet til å vekke interesser for nye ting, og skal veilede og oppmuntre barna til å lære å gjøre ting selv, slik at de blir mer selvstendige. Barna lærer gjennom aktiviteter i grupper, samlinger, treff, uformelle hverdagsaktiviteter og i frileken. Vi løfter fram og utforsker det barnet har interesse for, som eksempel opplevelser på tur, i frilek og i dagligdagse hverdagsituasjoner.

8. FLERKULTURELT MANGFOLD

I Vasshaug Barnehage har vi flerspråklige og flerkulturelle barn og ansatte. Gjennom formidling av kunnskap om ulike land, høytider og tradisjoner, skal barnehagen arbeide for å skape forståelse for ulike kulturer. Kjennskap til de kulturer som finnes blant barna i barnehagen skal vektlegges. Personalet skal i samarbeid med barnas foresatte gjøre seg kjent med de ulike kulturer som barna kommer ifra. Barns møte med ulike kulturer og tradisjoner legger grunnlaget for respektfull samhandling mellom ulike etniske grupper.

Samisk kultur

«Samiske barn i barnehagen skal få støtte til å bevare og utvikle sin samiske kultur» ... «Innholdet i barnehagetilbudet til samiske barn utenfor samisk distrikt skal tilpasses barnas samiske bakgrunn. Dette innebærer at samiske barn og foreldre har rett til å forvente at personalet har kjennskap til, og legger vekt på, at også den samiske kulturen skal være en del av barnehagens innhold». (Rammeplan 2017).

Barnehagens personale skal ha kjennskap til samisk kultur. Vasshaug barnehage har hvert år tema uker med samisk kultur, og en samisk utstilling i forbindelse med samefolkets dag.

9. MÅL OG INNHOLD FOR HVERDAGSSITUASJONENE

Det ligger mye god læring for barna i hverdagssituasjonene. Hverdagssituasjonene er de gjøremål som finner sted hver dag gjennom hele året. Personalet i barnehagen skal legge til rette for utnytting av muligheten for disse læringssituasjonene.

Når barnet kommer om morgenen

Mål	Innhold og metoder
<ul style="list-style-type: none"> • Barn og foreldre skal føle seg velkommen • Utveksle informasjon og formidle beskjeder • Skape en god dialog mellom foreldre og personale • Gi barnet en god start på dagen • Få vite om det har skjedd noe som kan innvirke på barnets dag	<ul style="list-style-type: none"> • Samtale med barna og lytte til hva barnet har å fortelle • Være disponibel etter at foreldre går Vinke, sitte på fanget, hjelp inn i lek • Være behjelpelig med råd og veiledning i alt fra valg av klær til hvordan en sammen kan gjøre avskjeden god for barn og foreldre

Lek

Mål	Innhold og metode
<ul style="list-style-type: none"> • Leken er et mål i seg selv • Utvikle sosiale ferdigheter • Utvikle språk og begreper • Utvikle gode motoriske ferdigheter • Skape vennskap • Bearbeide inntrykk og opplevelser • Lære å hevde seg selv, ta hensyn, dele og hjelpe hverandre • Lære å utvikle omsorg og toleranse • La barna få utrykke seg gjennom lek som er deres viktigste uttrykksform • Å verdsette og respektere leken • Alle barna skal ha minst en lekekamerat • Lære seg å ta kontakt, opprettholde og videreutvikle leken • Å bli dyktig i lek slik at barnet etter hvert kan delta i kollektiv og kompleks rollelek • Skape progresjon i leken • Lære seg å inkludere andre i lek	<ul style="list-style-type: none"> • Tilrettelegge et spennende fysisk miljø som stimulerer til lek • Legge frem ulikt lekemateriell som innbyr til lek • Ha leken i fokus i det daglige og i planer • Rydde plass, tid og rom til leken • Voksne med lekkompetanse • Nok voksne til stede for å gi trygghet, hjelp og ha oversikt • Legge til rette for ulike typer lek ut fra alder og utvikling • Være i nærheten for å kunne veilede og støtte leken • Hjelp barn inn i leken • Observere leken og hjelpe barn med å lære lekereglene

Stell

Mål	Innhold og metoder
<ul style="list-style-type: none"> • Bli ren og tørr • Lære gode toalettvaner • Lære selvstendighet • Lære hygiene • Lære å ta hensyn og å vente på tur • Få god kontakt • Respektere privatliv, banke på døra når barnet sitter på do • Lære navn på kroppsdeler	<ul style="list-style-type: none"> • Vaske hender etter toalettbesøk • Ved stell, bruke rim og regler, tøyse, tulle og skape godt samspill mellom barnet og den voksne • Oppfordre til å sitte på potte/toalett • Motivere barna til selv å kle av og gå på toalettet • Informasjon til foreldre • Bruk av hansker • Benevne de enkelte kroppsdelenene med navn • Ha tid til det enkelte barn • Ta barnas signaler på alvor og respondere på disse • Ha god øyekontakt og vise at du ser barnet • Ha faste rutiner

Måltid

Mål	Innhold og metode
<ul style="list-style-type: none"> • Skape en hyggelig og inkluderende atmosfære • Lære å dekke bordet • Lære god bordskikk • Skape fellesskapsfølelse • Sunt kosthold • Lære å bli selvstendig, smøre på brødskiva, skjenke melk • Ta hensyn og hjelpe hverandre • Lære å be et navngitt barn om å sende det vi trenger • Lære å vente på tur • Lære hva ting og begreper heter • Lære å rydde av bordet • Få i gang gode samtaler rundt matbordet	<ul style="list-style-type: none"> • Være gode rollemodeller • Oppmuntre og motivere barna til å prøve selv • Positiv tilbakemelding til barna når de mestrer • Felles grenser • Bruk tid til måltidet • Fremme respekt for ulikheter • Veilede å hjelpe barna når de skal smøre seg mat • Være konsekvent i forhold til regler ved bordet • Oppmuntre barna til å fortelle om opplevelser, og skape en god samtale • Rydde av bordet etter seg

Garderobesituasjon

Mål	Innhold og metode
<ul style="list-style-type: none"> • Lære å bli selvstendig • Skape en god læresituasjon • Lære å kle på seg etter vær og føre • Skape gode rutiner for å gjøre påkledningen lettere • Skape forventninger til å komme ut • Få god kontakt og fine samtaler • Lære seg å hjelpe hverandre	<ul style="list-style-type: none"> • Øve hver dag på å kle på seg og oppleve mestring • Få hjelp når det trengs • Se når barna mestrer, rose og motivere til videre innsats • De eldste barna får lære å finne de klærne de trenger selv • Samtale om klær og vær, og lære hva klærne heter og hvor de skal kles på • Oppfordre barna til å leke med hverandre i utetida • Tøyse for å avlede oppmerksomhet før man igjen konsentrerer seg om oppgaven å kle på seg

Utelek og turer

Mål	Innhold og metoder
<ul style="list-style-type: none"> • Bruke kroppen aktivt • Bevege seg på forskjellig underlag • Fremme grovmotoriske aktiviteter • Lære seg å ta hensyn til hverandre • Få et forhold til naturen så de ønsker å ta vare på den • Lære å bli glad i naturen • Lære om trær, blomster og dyr • Få erfaringer med å besøke forskjellige steder • Lære å dele på leker • Lære kroppsbeherskelse • Lære å bli glad i all slags vær • Aktive voksne	<ul style="list-style-type: none"> • Utemiljø som oppfordrer til allsidig lek • Ha leker og lekeapparater som utfordrer til bruk av kroppen og motiverer til samarbeid • Oppfordre til å finne på spennende og interessante ting ute • Gå på tur. Bli glad i naturen ved aktivt å bruke nærområdet • De voksne må være der barna er og støtte og hjelpe om nødvendig • Nulltoleranse for mobbing og utestenging • Oppfordre barn til å leke variert • Samtale sammen når man går på tur om det man ser og opplever • Oppleve naturen til alle årstider • Vise barna at vi tar vare på naturen • Ikke kaste søppel i naturen

Søvn og hvile

Mål	Innhold og metode
<ul style="list-style-type: none"> • Tilrettelegge for søvn og hvile • Skape trygghet for barna	<ul style="list-style-type: none"> • Lære å kjenne barnas søvnvaner og behov for søvn • Samarbeide med foreldrene om når og hvor lenge barna skal sove • Se til at barna ligger godt og at de har en jevn kroppstemperatur • Legge til rette for at barna kan få hvile ved behov uansett alder • Vis omsorg og trygge barnet

Samlingsstund

Mål	Innhold og metoder
<ul style="list-style-type: none"> • Kunne være sammen i gruppe og skape gruppetilhørighet • Øve på konsentrasjon og å kunne ta imot beskjeder • Øve på turtaking og å ta hensyn til de andre i gruppen • Skape rom for læring • Formidle verdier og kultur • Lære å hevde seg selv • Lære å lytte til de andre i gruppa	<ul style="list-style-type: none"> • Stimulere språk og begreper • Temaarbeid gjennom sang, eventyr, rim, regler og fortellinger • Planlegge turer, dele erfaringer og bearbeide opplevelser • Oppmuntre alle til å prate i gruppe og forvente at de andre er stille og venter på tur • Bruke variert materiale • Planlegge dagen eller ting barna har lyst til å gjøre • Leke leker

Kreative aktiviteter

Mål	Innhold og metoder
<ul style="list-style-type: none"> • Bli kjent med forskjellige materialer og teknikker • Lege til rette for rollelek, stimulere fantasien • Få selvtillit og oppleve mestring • Lære om mengder, former og størrelse • Få estetiske opplevelser • Bli kjent med sine kreative sider • Oppleve gleden ved å skape • Utvikle finmotoriske ferdigheter	<ul style="list-style-type: none"> • Ulike formingsaktiviteter • Dramatisere eventyr eller i lek • Snekre • Bruke ulike materialer, tøy, garn, papp, papir, glass, perler • Ha utkleddningsklær tilgjengelig som stimulerer til rollelek og spill

Henting

Mål	Innhold og metoder
<ul style="list-style-type: none"> • Vis foreldre at du er oppmerksom på at de har kommet • At foreldre får beskjed om det er noe spesielt som er skjedd • Være tilgjengelig for foreldrene slik at beskjeder kan utveksles • Å si "hadet" til alle og takk for i dag	<ul style="list-style-type: none"> • Ta seg tid til å snakke med foreldrene og fortelle om barnas dag • Være i nærheten hvis foreldrene har behov for hjelp eller ønsker å snakke med en av personalet • Vise at vi gleder oss til neste gang de kommer

10. FAGOMRÅDENE I RAMMEPLAN MED PROGRESJONSPLAN

Rammeplan for barnehagen legger grunnlaget for barnehagens drift. Det er her lagt opp til fagområder som barna skal ha erfaring med i løpet av et barnehageår.

1) Barna i barnehagen skal fra de begynner i barnehagen få erfaringer og opplevelser innenfor de ulike fagområdene. Dersom vi skal kunne gi dette, må vi ha en plan som tar for seg de ulike områdene og hvordan vi bygger dette opp fra 1- til 5 åringene (progresjon i tilbudet). Barn er individer; enkelte kan ha behov for større utfordringer enn andre, og noen trenger lengre tid for å lære. Planen forteller hva som skal være gjennomgått i løpet av de årene barnet har gått i barnehagen.

2) Det som er satt opp på et trinn følger hele tiden med, så når det står maling i forhold til ettåringen, vil dette også gjelde videre for 2- åringen, 3- åringen osv. selv om dette ikke står presisert på det enkelte trinn.

Alle trinnene i progresjonsplanen følger fra 1 år og oppover.

Personalet skal hjelpe barna til å:

1. Lytte, observerer og gi respons i gjensidig samhandling med barn og voksne.
2. Videreutvikle sin begrepsforståelse og bruke et variert ordforråd.
3. Bruke sitt språk for å uttrykke følelser, ønsker og erfaringer, til å løse konflikter og skape positive relasjoner i lek og annet samvær.
4. Få et positivt forhold til tekst og bilde som kilde til estetiske opplevelser og kunnskap, samtaler og som inspirasjon til fabulering og nyskaping.
5. Lytte til lyder og rytme i språket og bli fortrolige med symboler som tallsiffer og bokstaver.
6. Bli kjent med bøker, sang, bilder og media.

Kommunikasjon, språk og tekst

1- åringer	
<ul style="list-style-type: none"> -personalet bruker språket aktivt i samhandling med barna -snakker når barnet tar pause - lærer kommunikasjonssystemet -bruke gjentakelser -være bevisst barnas kroppsspråk eks. peking	<ul style="list-style-type: none"> -lek i små grupper både ute og inne -nærkontakt med personalet ved stell, mat og hvilesituasjoner -enkle sanger og sangleker, se i billedbøker -ha øyekontakt når vi snakker sammen -personalet benevner det vi gjør sammen -vannlek
2- åringer	
<ul style="list-style-type: none"> -bruke flanellograf -enkle eventyr -legge til rette for begynnende rollelek -gripe øyeblikket, samtale om nuet -bruke språkpose	<ul style="list-style-type: none"> -jobber for mer aktiv deltakelse i samlingsstund -gir positiv respons på ord som barn bruker -lære navn og kroppsdelar -sanger, rim og regler
3- åringer	
<ul style="list-style-type: none"> -medvirkning i valg av aktivitet -lære å sette ord på egne følelser -rom for samtale i alle daglige aktiviteter -lære farger og begreper vi møter i dagliglivet -vi bruker bøker med tekst og bilde mer	<ul style="list-style-type: none"> -mer aktiv bruk av rim og regler -lære sanger -rolleleker -bruk av tall og bokstaver i hverdagen -billedokumentasjon med tekst
4- åringer	
<ul style="list-style-type: none"> -øve seg på å lytte og fortelle til hverandre -god tilgang på litteratur - Språkleker -dramatisering -ellinger, rim og regler	<ul style="list-style-type: none"> -lese bøker med mer tekst -mer aktiv bruk av bokstaver og tall i lek, bokstaver og tall tilgjengelig, legge til rette for lekeskriving -stimulere til å utvikle sin fortellerevne
5- åringer	
<ul style="list-style-type: none"> -rimord, diktning og fabulering -få erfaringer med lese- og skriveretningen	<ul style="list-style-type: none"> -øve på å skrive navnet sitt -lese en fortsettelsesbok

Kropp, bevegelse, mat og helse

1- åringer	
<ul style="list-style-type: none"> -bevegelse i barnehagens uteområde -ha god gulvplass -gynge, disse å klatre -bevege seg til musikk	<ul style="list-style-type: none"> - omsorg og nærkontakt -hvile og ro -trene på å spise selv -gå trening
2- åringer	
<ul style="list-style-type: none"> -kjennskap til ulike typer mat -enkle puslespill, lekedeig og formingsaktiviteter -spise selv -do og pottetrening i samarbeid med foreldre -enkle sanger og bevegelsesleker -bevegelse i mer ulendt terreng	<ul style="list-style-type: none"> -få gode opplevelser med å være ute - gå korte turer -trene på påkledning -utvide lekehorisonten -trene på fingervask -sitte rolig ved matbordet -rydde på plass kopp og fat etter måltid
3- åringer	
<ul style="list-style-type: none"> -delta i måltid ute til alle årstider -lære seg til å bestemme over sin egen kropp -rulle, hoppe, balansere, klatre og springe -bruke pensler, blyant og saks	<ul style="list-style-type: none"> -lære mer om påkledning -skape positive holdninger til helse og velvære -blir oppfordret til å smøre maten sin selv
4- åringer	
<ul style="list-style-type: none"> -fotball, kaste og ta imot ball -lære mer om detaljer i kroppen -hinderløyper -mestre påkledning	<ul style="list-style-type: none"> -snakke om hvilke klær vi trenger ut fra vær og føre -trene utholdenhet gjennom turer -lære å klippe
5- åringer	
<ul style="list-style-type: none"> -balansere på en fot, hinke, stupe kråke -trene blyantgrepet og klippe etter en strek -finne fram klær og kle på seg selv -øve på å knyte lisser, glide og kneppe	<ul style="list-style-type: none"> -smøre maten sin selv, hjelpe hverandre -går lengre turer -lære om kroppens indre organer -lære å spille

Kunst, kultur og kreativitet

1- åringer	
<ul style="list-style-type: none"> -sang med bevegelse -bli kjent med ulikt materiale - fingermaling, lekedeig -lytte til musikk -lære enkle barnesanger, bevegelsessanger -maleaktivitet -rabling på ark	<ul style="list-style-type: none"> -lek i sand -utforske naturmateriale som pinner og steiner -vise at vi setter pris på det de lager, henger det opp
2- åringer	
<ul style="list-style-type: none"> -gjentakelser -dramatisere enkle eventyr -lese enkle bøker -flanellograf -bruke rytme, musikk instrumenter	<ul style="list-style-type: none"> -rollelek med utkledning -formingsaktiviteter - der prosessen er viktigere enn resultatet -bli kjent med ulike formingsmateriale
3- åringer	
<ul style="list-style-type: none"> -hjelp til med daglige - og praktiske gjøremål -ha bøker tilgjengelig -bevege seg og lytte til musikk -dramatisere eventyr og sanger	<ul style="list-style-type: none"> -legge fysisk til rette for rollelek med flere detaljer -mer avanserte sanger, danser i samlinga -mange materialer for formingsaktiviteter tilgjengelig
4- åringer	
<ul style="list-style-type: none"> -mer avanserte sangleker -bevege seg til musikk/danse -eventyr, historier, rim og regler -dramatisere og fremføre for andre -lage egne instrumenter	<ul style="list-style-type: none"> -lære flere teknikker -varierte estetiske uttrykksformer -forme i tredimensjonalt materiale
5- åringer	
<ul style="list-style-type: none"> -besøke utstillinger og få bearbeide sine opplevelser gjennom å skape selv -få bruke enda flere materialer til forming -fotografering	<ul style="list-style-type: none"> -dramatisere eventyr og egne historier -sang og ringleker -fri dans -sangleker, regelleker

Natur, miljø og teknologi

1- åringer	
<ul style="list-style-type: none"> -leke med duplo -modellere -bruke naturen -erfare ulike materialer	<ul style="list-style-type: none"> -utforsking og undring over det vi ser i naturen sammen med voksne -erfaring med uteaktivitet året rundt
2- åringer	
<ul style="list-style-type: none"> -gjøre seg erfaringer med ulike værtyper -grunnleggende teknologi i hverdagen - av, på, lys, vann, lydsaks, hammer, kjevle, knapper og glidelås -bli kjent med norske dyra og hva de sier -oppleve og iakttå naturen, dyr og småkryp	<ul style="list-style-type: none"> -bevegelse i ulendt terreng -korte turer fra barnehagen -gjøre seg erfaringer med vann, sand, snø, jord, gress og blomster Fysikk i hverdagen, dumpe, huske -undring i naturen
3- åringer	
<ul style="list-style-type: none"> -lek i snø, aketurer og snø aktiviteter -få leke ute i naturen, i variert terreng -plukke bær -vekke interesse for å ta vare på naturen, ha omsorg for dyr, natur - ikke kaste søppel i naturen	<ul style="list-style-type: none"> -lære seg å bruke naturen som lekearena -få kjennskap til ulike dyr
4- åringer	
<ul style="list-style-type: none"> -plukke bær og lage syltetøy/soft -lære navn på blomster, trær -reflektere over sammenhenger i naturen -forstå sammenhenger -mer avanserte konstruksjonsleker -lære hva som kjennetegner de ulike årstidene	<ul style="list-style-type: none"> -eksperimentere med ulike materialer -bidra til bærekraftig utvikling - verne om natur og miljø - kunnskap og respekt for dyr og dyreliv
5- åringer	
<ul style="list-style-type: none"> -få innblikk i samspillet mellom naturen, naturvern -utvikle gode holdninger til naturen -lære litt om kildesortering - utforske og eksperimentere med teknologi -gjøre enkle forsøk eks. snø og is -lære navn på planter og dyr	<ul style="list-style-type: none"> -bruke turer til naturstudier i skog og fjære -bli bevisst på hva vi bruker naturen til -kjennskap til menneskets livssyklus -biotop -utforsking og undring over det vi ser i naturen sammen med voksne

Etikk, religion og filosofi

1- åringer	
-lære om hvordan vi er mot hverandre -god tid til kos i daglige rutiner	-delta i markering av julehøytid, påske og tradisjoner
2- åringer	
-oppleve ulike språk, undring over lik og ulik -fokuserer på barns sosiale kompetanse ved at de skal lære å gjenkjenne følelsesuttrykk hos seg selv og andre	-lære om sosiale spilleregler -jule/påskeaktiviteter -adventsstund -delta i enkel formidling av julebudskapet
3 - åringer	
-respekt for hverandre -normer og regler -bruke bøker til samtale og filosofering -fokus på empati/innlevelse -trøste og hjelpe hverandre	-kjennskap til det kristne julebudskapet -kunnskap om samisk kultur og språk -lære Luciasangen -kirkebesøk/påskebudskapet
4 - åringer	
-lære konfliktløsning -lære å respektere hverandre, naturen og andres eiendeler/del	-få mer kunnskap om de høytidene vi markerer i barnehagen -eventyr og fortellinger fra andre land
5 - åringer	
-konflikthåndtering på egen hånd i økende grad -respekt for og kjennskap til kulturer i andre land	-innlevelse/medfølelse -diskutere og lage felles samspillsregler

Nærmiljø og samfunn

1- åringer	
bli trygg i barnehagen og nærområdet	-bli kjent med barnehagen, utelekeplassen
2- åringer	
-utvide horisonten i og rundt barnehagen -bli kjent med dagsrytmen	-være med på kortere turer i nærmiljøet -få erfare at vi bruker refleksevester på tur
3- åringer	
-være med på ulike turer -bli sett i trafikken, gå i trafikk sammen med en voksen	-bruke idrettshallen og fotballbanen
4 -åringer	
-lære å bestemme sammen med andre -lære mer om trafikk -besøke arbeidsplasser	-være med på butikken -bli kjent i nærområdet
5 - åringer	
-turer i nærmiljøet -lokal historie - evt. besøk som forteller fra gamle dager -Scootertur	-besøke skolen -bestemme og velge aktiviteter selv -kjenne de enkleste trafikkreglene som gående, bruke refleks

Antall, rom og form

1- åringene	
<ul style="list-style-type: none"> -forme i sandkassa -erfare ulike former i lek med klosser, puslespill og puttekasse -bøker, pekebøker og sansebøker 	<ul style="list-style-type: none"> -bygge med duploklosser -utforske ulike leker -bruke begreper innenfor form og farger
2- åringene	
<ul style="list-style-type: none"> -forme/bygge -snakke om størrelser i hverdagen -Kims lek -bli kjent med enkle matematiske begreper 	<ul style="list-style-type: none"> -rydde/sortere leker -kategorisering, dyr, form og farge -bruke begreper som oppå, over, under, stor, liten
3- åringene	
<ul style="list-style-type: none"> -telling i hverdagen -lære om størrelser og alder -lære enkle spill og spilleregler -øve på begrepene over - under, foran- bak og først og sist (begrepsplan) - bøker 	<ul style="list-style-type: none"> -tall og bokstaver skal være synlig i det fysiske miljøet muntlig og skriftlig -måler, veier -sammenligner størrelser -konstruksjonslek, Lego, klosser
4- åringene	
<ul style="list-style-type: none"> -mål og vekt ved matlaging -spill med matematiske begreper -mest/minst -yngst/eldst -lang/kort -kontraster/kontrastlære -gjenkjenne bokstaver 	<ul style="list-style-type: none"> -fokusere på rommet og hvordan ting står i forhold til hverandre (over, under, ved siden av) -de ulike formene synlig i det fysiske miljøet -studere form og mønster i naturen på skjell, steiner og blader -rom innhold i kartonger, flasker, bokser, sammenligner
5- åringene	
<ul style="list-style-type: none"> -lære begrep om antall i rutinesituasjoner, i lek og konstruksjonslek, rydding ute og inne -bruke kroppen og sansene for å utvikle romforståelse -oppdage og undre seg over matematiske sammenhenger 	<ul style="list-style-type: none"> -lære mer avanserte spill og spilleregler -lære om ulike måleredskaper -lære om form og stilling - stor, tung og liten (lett) -veiling av objekter

11. PLANLEGGING, VURDERING OG DOKUMENTASJON

Planlegging

Ifølge Rammeplanen for barnehager er barnehagen en pedagogisk virksomhet som skal planlegges, dokumenteres og vurderes. Planlegging, dokumentasjon og vurdering henger tett sammen og skjer kontinuerlig i det daglige arbeidet. Et systematisk planleggingsarbeid bidrar til kvalitetssikring av virksomheten for barn, foreldre og personale. Planene må være fleksible, slik at det er rom for spontanitet og barns medvirkning. Gjennom observasjon, refleksjon, systematisk vurdering og dokumentasjon legges grunnlaget for alt planleggingsarbeid.

Hva	Hvem	Hvordan
Årsplan	Enhetsleder Styrer ass Personalet Foreldrene	Lederteam møter Personalmøter Kurs - og Planleggingsdager Samarbeidsutvalget
Periodeplan/Månedspan	Avdelingenes personale	Avdelingsmøter
Aktiviteter	Avdelingens personale Barna (gjennom samtaler)	Avdelingsmøter
Tradisjoner	Personalet	Gruppemøter ved behov

Vurdering

Vurderingsarbeid foregår kontinuerlig i barnehagen. Det skal legge grunnlaget for barnehagen som lærende organisasjon, og det skal hjelpe til å sikre kontinuerlig utvikling. Vurdering skal være en støtte for de ansattes planlegging.

Hva	Hvem	Hvordan
Barnets trivsel og utvikling	Avdelingenes personale	Avdelings - og personalmøter
	Barna (gjennom samtale)	Daglig
	Pedagogisk leder/barnehagelærere/foreldre	Foreldresamtaler
	Personalet/foreldre	Foreldremøter Bringe - hente situasjoner Samarbeidsutvalgsmøter Brukerundersøkelser
Barnegrupper	Avdelingens personale	Avdelingsmøter
Avdelingens arbeid og måloppnåelse	Avdelingens personale	Avdelingsmøter
Barnehagens aktiviteter	Personalet Barna	Jevnlig evaluering

Dokumentasjon

Barnehagens dokumentasjon skal gi foreldre/foresatte, nærmiljø og andre informasjon om det pedagogiske innholdet; hva barn opplever, lærer og gjør i barnehagen. Det kan være gjennom muntlig eller skriftlig dokumentasjon. Dokumentasjon kan være et middel for å få fram ulike oppfatninger og åpne for en reflekterende praksis.

Hva	Hvem	Hvordan
Hverdagen	Barnehagen	Årsplan Virksomhetsplan Hjemmeside Informasjonsskriv
	Barnegruppen Det enkelte barn	Personalet Billedbruk Avdelingsplaner Månedspaner Rapporter

12. SAMARBEID BARNEHAGE - SKOLE

Å begynne på skolen er et nytt og spennende kapittel i barns liv. Vi vil arbeide for at denne overgangen skal bli så positiv som mulig for barna.

I Vasshaug Barnehage går førskolebarna sammen i egen gruppe som heter ØRN. På den måten blir barna kjent og trygge på hverandre. For å bli kjent med skolen besøker førskolebarna skolen flere ganger gjennom siste året i barnehagen. Før de slutter i barnehagen, kommer den som skal være deres lærer på besøk og er en dag sammen med gruppa.

Det er viktig at barna trener på å kunne ta imot kollektive beskjeder, vente på tur, ta hensyn til hverandre, trene på å kle på- og av seg, gå på toalettet og kunne ta vare på tingene sine.

På slutten av barnehageåret gjennomføres en avslutningssamtale med foreldrene der vi blir enige om hvilke opplysninger som skal sendes til skolen.

For noen barn vil det være behov for ekstra tidlig informasjonsutveksling mellom barnehagen og skolen for å sikre oppfølging og kontinuitet.

Det vises til egen Plan for overgang barnehage - skole for Salangen